

Mahzun Ayasofya 12.06.2020

12.06.2020

CUMA DİVANI

ahmet simsirgil

@ahmetsimsirgil - a.simsirgil@gmail.com

www.ahmetsimsirgil.com

Mahzun Ayasofya

Şanlı Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

“Letüftehannel Konstantiniyyetü fele ni'mel emiru emiruha vele ni'mel ceşü zalikelceş.” İstanbul muhakkak fetholunacaktır. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan ve onu fetheden asker ne güzel askerdir...

Bu hadis-i şeriften sekiz asır sonra kutlu müjdeye mazhar olan hükümdar **Fatih Sultan Mehmed Han** hazretleridir.

O fetihten sonra ilk olarak Ayasofya'yı gezerken “**Tiz vakitte bu makâm-ı mübarek bir cami-i kebire tahvil ola**” diyerek emrini vermiş ve iki gün sonraki cumaya, (1 Haziran 1453 tarihi) hazır edilmesini ferman buyurmuştur.

Fatih, “**kılıç hakkı**” olarak camiye çevirdiği Ayasofya'ya hususi bir değer vermiştir. Ayasofya çevresindeki yerleri de satın alarak camiye katmış, geniş bir külliye oluşumunun temelini atmış ve vakfiyesini tanzim etmiştir.

Fatih Sultan Mehmed ve peşi sıra gelen padişahlar döneminde inşa edilen yapılarla bu külliye muazzam bir hâl almıştır.

Cami, medrese, sıbyan mektebi, hamam, muvakkithane, beş padişah (II. Selim Han, III. Murad Han, III. Mehmed Han, İbrahim Han, I. Mustafa Han) ve şehzadelerin türbeleri bu külliyenin parçalarıdır.

İslam hukukunda vakfın konumunu ve değerini elbette erbabı çok iyi bilmektedir. Vakıflara en zalim hükümdarlar dahi el sürmekten içtinap ederler.

Zira sahih vakıflar şahsın mülkü olmaktan çıkarlar ve Cenâb-ı Hakk'ın mülkü hâline dönüşürler... Onu vakfeden ve şartnamesini hazırlayan sahibinin, vefatından sonra bozulmaktan korumak için yapabileceği tek şey **bedduadır!** Vakıfnamenin bu son kısmı gerçekten bağlayıcıdır.

Fatih Sultan Mehmed, Ayasofya külliyesi de dâhil bütün eserlerinin şartlarını ihtiva eden 65,3 metrelik vakfiyesinin sonunda bu hususta özetle şöyle demektedir:

“Kim ki, bu vakfın şartlarından birini değiştirirse veya kanun ve kurallarından birini tağyir ederse; vakfın ortadan kalkmasına veya maksadından ve gayesinden başka bir gayeye çevrilmesine kastederse, bu manada yapılacak değişiklik veya itirazlara yardımcı olur yahut yol gösterirse veya şer'-i şerife aykırı olarak vakıfta tasarruf etmeye azmeylese Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti üzerlerine olsun! Hiç şüphe yok ki, Allah her şeyi işitir ve her şeyi bilir.”

Bilhassa ABD'deki Bizans Araştırmaları Enstitüsü'nün teşebbüsü ve o devirdeki ABD büyükelçisinin gayretiyle devrin bakanlar kurulunun kararı ile Ayasofya 1934 yılında müze hâline getirildi.

Bu tarihten itibaren Türk milletinin en büyük arzusu Ayasofya'yı tekrar cami görmek olmuştur...

Hiçbir engel yok!

Ayasofya'nın müzeden camiye çevrilmesi hususu bir kez daha yargı önündedir. Danıştay 10. Dairesi, 2 Temmuz'da bu konu hakkında karar verecektir. Şayet yargı hukuka uygun hareket edecekse cami kararı alınacağı kesindir. Zira evvelce konuya hep politik ve mimari açıdan yaklaşılmıştır.

Bugün dahi konu gündeme geldiğinde çoğu akademisyen, köşe yazarı ve siyasetçide hep aynı bakış açısını görmekteyiz. Oysa yargı, meseleye bu zaviyeden yaklaşmamalıdır. Yargı meseleyi hak ve hukuk çerçevesinde ele alacaksa Ayasofya'yı mülkiyeti ve vakıf hukuku açısından değerlendirmelidir.

Bu durumda ortaya şu husus çıkacaktır: Ayasofya İstanbul'un fethinden hemen sonra Fatih tarafından camiye tahvil edilmiş ve vakfiyesi tanzim edilmiştir... Nitekim günümüzde Ayasofya'nın mülkiyeti, mazbut Fatih Sultan Mehmed Vakfı'na, yönetim ve temsili ise Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne aittir.

Mazbut vakıflar, mütevellisi kalmadığı hâllerde Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından idare olunur. Ayasofya bu mazbut vakfın taşınmazı hâlinedir ve hayrat konumundadır. Dolayısıyla vakıfnamesine uygun olarak kullanılmalıdır.

Bu yönden bakıldığında Ayasofya'nın müze olarak kullanımı hukuksuzdur. Zaten Ayasofya'nın şu anki konumu ve adresi de bu sözümüzü ispat etmektedir. Zira günümüz tapu sicilinde, Ayasofya'nın niteliği ve sahibi aynen vakfiyesinde belirtildiği şekli ile kayıtlıdır.

Eserin tapu sicilini inceleyenler bunu açıkça göreceklerdir. Orada Ayasofya, **"Türbe akaret ve muvakkithane ve medreseyi müştemil Ayasofya-i kebir cami şerifi"**, olarak anılırken maliki ise **"Ebu'l Feth Sultan Mehmed Vakfı"** olarak belirtilmiştir.

Bu durumda kimin malını kime vereceksiniz?

Danıştay üyeleri mutlaka bu hususu dikkate almalılardır.

Kendilerine tarihî bir görev düşmüştür. Siyasi iradeyi hiç düşünmeden hak ve hukuku gözeterek karar vermelilerdir. Siyasi iradenin bu kararı uygulayıp uygulamaması kendilerini bağlayacaktır.

Konu mülkiyet hakkı ve vakıf hukuku açısından ele alındığında Ayasofya'nın cami dışında kullanımı mümkün değildir.

Kim neden rahatsız?

Hâl böyle iken Ayasofya'nın cami olmasına yönelik teşebbüsün başlaması ile birlikte neredeyse dışarıdan önce içeride tepkiler başladı.

Bu tepkileri üç dört başlıkta değerlendirebilir isek de işin temeline inerseniz aynı noktaya çıktığını görürsünüz.

Sadece ifade tarzı farklılıkları bulunmaktadır.

Bazıları Yunanistan başta olmak üzere diğer devletlerin tepkisini ifade ederek **gerek yok** demektedir.

Bir kısmı bu tepkiyi bertaraf edebilmek için **açacaksanız haftanın bir günü de kilise yapılınsın** diyebilmektedir.

Bir kısmı, **"siyaset malzemesi oluyor"** diye karşı çıkarken bir kısmı da **"efendim camiler boş duruyor"** edebiyatı yapmaktadır!.. Sanki camiler boş kalınca, camilik vasfını kaybedermiş gibi sakil bir anlayış!

Bunların bir kısmı tıynetini ortaya koyarken bir kısmı ise korkaklık ve

eziklik duygusunu yansıtmaktadır.

Benim bu konuda en çok şaşırdığım **İlber Ortaylı Bey**'in çıkışı oldu.

Ayasofya'nın tarihî manası kadar, Fatih Sultan Mehmed'i, mabedi neden cami kıldığını, vakfiyesini, vakfın hükümlerini ve değişmezliğini en iyi bilen biri olarak meseleyi **"gerek yok"** diyerek bir çırpıda kapatması manidardır.

Bunu ifade ederken ise en bayat gerekçelerden birini sunmaktadır.

Efendim o zamanki idareciler böyle uygun görmüş! İstanbul'un fatihi de orayı cami olarak uygun görmüştü neden müze yaptılar o zaman? Madem **idarecilerin kararlarına itaat etmek lazım** diyor şimdiki idareciler de cami olarak görmek istiyor? Bu karara neden itaat etmiyor?

Peki o dönemdeki idarecilerin böyle uygun gördüğü kaç karar günümüze hiç değişmeden ulaştı söyleyebilir mi? Lozan'da karar alındığı hâlde azınlık vakıfları hususunda kaç kez değişiklik oldu belirtebilir mi?

Diğer taraftan İlber Bey gibi bir tarihçinin İspanya örneğini vermesi de ayrı bir tutarsızlıktı.

Osmanlı ve İslam devletlerinin kendilerinden olmayan dinî cemaatlara ve mabetlere gösterdiği müsamahayı hangi Hristiyan ülke göstermiştir. **"Onların durumuna düşeriz"** demek nasıl bir yaman çelişkidir.

Ben bu konuda Midilli'de Yunanlı dostlarının yüzüne bakamayacağı ve birlikte sirtaki oynayamayacağı düşüncesiyle hareket ettiği kanaatindeyim.

Bu konuda amalı, fakatlı ifadelerle yolu yokuşa sürükleyenler, kim olursa olsun, Fatih Sultan Mehmed Han'ın vakfiye sonundaki duasından hakkıyla nasipleneceklerdir.

Netice olarak, azınlık vakıflarını dahi iade eden hukuk ve siyasi anlayışa sahip idarecilerimizin İstanbul'un sahibinin ve Ayasofya'nın mâlikinin vakfını iade etmemesi Türk vatanını esir tutmaya denk bir suçtur.

İnşallah böyle bir zilleti devam ettirmeyiz.

TEFEKKÜR

Ayasofya, Hazreti Muhammed'in aşkına, ışıl ışıl yanacak;

Cihan, Fatih Sultan Mehmed Han dirildi sanacak!..

Prof. Dr. Ahmet Şimşirgil

12.06.2020

<https://www.turkiyegazetesi.com.tr/yazarlar/prof-dr-ahmet-simsirgil/613947.aspx>